

7. 20 Vårdhygien

MAS Riktlinjer hälso-och sjukvård, Danderyds kommun

Diarienummer	Fastställt	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig processägare
SN 2022/0141	2023-02-17		Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Dokumentets syfte

Riktlinjer är en politiskt beslutad vägledning som anger ramarna för handlingsutrymmet gällande det specifika området som riktlinjerna gäller.

Dokumentet gäller för

”MAS riktlinjer hälso-och sjukvård, Danderyds kommun” gäller för vårdgivare och dess verksamheter som bedriver hälso-och sjukvård inom kommunens egen regi samt privata utförare enligt avtal med kommunen.

Bakgrund

Enligt hälso-och sjukvårdförordningen ska kommunens medicinska ansvariga sjuksköterska ansvara för att patienten får en säker och ändamålsenlig hälso-och sjukvård av god kvalitet inom kommunens ansvarsområde¹

För att säkerställa en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård ska vårdgivaren upprätta rutiner utifrån MAS riktlinjer som är relevanta för verksamheten och som anpassas efter lokala förutsättningar.

De lokala rutinerna ska ha en tydlig koppling till hälso-och sjukvårdspersonalens kompetensområden samt vara väl kända och lätt tillgängliga för personalen.

Lokala rutiner ska även innefatta reservrutiner och beakta att verksamheten ska kunna bedrivas under kris, extraordinära händelser och höjd beredskap. Väsentliga rutiner ska finnas utskrivna i händelse av driftstopp.

¹ 4 kap. 6§ Hälso-och sjukvårdförordningen

7.20 Vårdhygien

Hälso- och sjukvårdslagen ställer krav på att vården ska vara av god hygienisk standard² så att risken för infektioner och smittspridning blir så liten som möjligt. Det omfattar bland annat:

- Vårdhygienisk kompetens
- Vårdlokaler
- Utrustning i vården
- Vårdens organisation och planering.

En vårdrelaterad infektion (VRI) är en infektion som uppkommer hos en person till följd av vård- och omsorgsverksamhet som inte håller god vårdhygienisk kvalitet. En stor del av alla vårdskador är vårdrelaterade infektioner vilket bland annat orsakar lidande för den drabbade, förlängda vårdtider samt i värsta fall funktionsnedsättning och för tidig död.

Basala hygienrutiner och klädregler är den mest grundläggande åtgärden för att minska risken för smittspridning och förebygga vårdrelaterade infektioner.

Organisation, ansvar och kompetens

I vårdgivarens ledningssystem ska organisation med tydlig ansvarsfördelning på olika nivåer i verksamheten framgå för det vårdhygieniska arbetet avseende att planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten.

I verksamheten ska finnas utsedd person/personer (tex. hygienombud) med särskilt ansvar för vårdhygieniska frågor och som har genomgått vårdhygienisk utbildning.

Utsedd/a ansvarig/a ska arbeta proaktivt i syfte att vara en resurs i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete inom vårdhygien. Det ska finnas definierad ansvars- och uppdragsbeskrivning samt ges goda förutsättningar till fortbildning.

All vård och omsorgspersonal ska ha grundkunskap om vårdhygien och god kunskap om begreppen smittvägar, smittspridning och arbetssätt som förhindrar smittspridning och vårdrelaterade infektioner.

Tillgängliga utbildningar och kunskapsstöd från Socialstyrelsen, Smittskydd och Vårdhygien ska nyttjas för utbildning och kompetensutveckling.

Vårdgivaren ska ha tillgång till vårdhygienisk expertis, såväl i det förebyggande arbetet som vid akuta problem.

Följsamhet till föreskrifter, regionala rutiner och handlingsprogram

Vårdgivaren ansvarar för att verksamheten arbetar utifrån Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg³ samt Socialstyrelsens föreskrifter om smittförebyggande åtgärder⁴

Vårdgivaren ska vidare säkerställa att gällande rutiner och handlingsprogram från Smittskydd och Vårdhygien Region Stockholm är väl kända och följs i verksamheten för att förebygga smittspridning och vårdrelaterade infektioner.

² 5 kap. 1 § Hälso- och sjukvårdslagen

³ Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg (SOSFS 2015:10)

⁴ Socialstyrelsens föreskrifter om smittförebyggande åtgärder (HSLF-FS 2022:44)

Systematiskt förbättringsarbete - analys, lärande och utveckling

Vårdgivaren ska som en del i det fortlöpande arbetet med riskanalyser, bedöma vilka risker för smitta och smittspridning som finns i verksamheten, och vilka åtgärder som behöver vidtas för att förhindra smitta och smittspridning.

Vårdgivaren ska arbeta med systematiska egenkontroller för att kunna följa resultat, mönster och trender och kvalitetssäkra en god hygienisk standard. Egenkontroller görs löpande med den frekvens och omfattning som krävs utifrån resultat.

Sammanställning och analys från avvikelser, synpunkter och klagomål samt resultat från egenkontroller ska analyseras i regelbundna kvalitetsforum. Resultat av analys och bedömningar återkopplas till personal i lärande och utvecklande syfte. Vid identifierade brister ska handlingsplan upprättas för förbättringsåtgärder.

Arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet ska dokumenteras.

Som stöd i det systematiska kvalitetsarbetet för vårdhygienisk egenkontroll rekommenderas verksamheten att använda checklistor och verktyg från Svensk förening för vårdhygien samt från Vårdhygien Stockholm (se länkar nedan).

Processer och Rutiner

Vårdgivaren ska identifiera och fastställa de processer, aktiviteter och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens vårdhygieniska kvalitet.

Vårdhygiens dokument ”*Vårdhygien för särskilda boendeformer för äldre*” ska ligga till grund för verksamhetens lokalt anpassade hygienrutiner. Lokal anpassning innebär beskrivning av vad (för aktivitet), hur (ska aktiviteten utföras och följas upp), av vem/vilka, när/hur ofta, etc.

Lokala hygienrutiner ska även innefatta reservrutiner och beakta att verksamheten ska kunna bedrivas under kris, extraordinära händelser och höjd beredskap.

Hygienrutinerna ska innefatta (men är inte begränsade till):

- a. Hur ledningsansvar och ansvarsfördelning är organiserat i verksamheten på olika nivåer i det vårdhygieniska arbetet avseende att planera, leda, kontrollera, utvärdera och förbättra verksamheten.
- b. Beskrivning av vilka grundutbildningar och grundkunskaper personal på olika nivåer i verksamheten ska besitta i det vårdhygieniska arbetet.
- c. Beskrivning av hur verksamheten arbetar med riskbedömningar samt hur verksamheten systematisk följer upp vårdhygienisk kvalitet med olika egenkontroller samt i vilken frekvens och omfattning.
- d. Beskrivning av tillvägagångsätt vid systematiskt förbättringsarbete, dvs sammanställning och analys från avvikelser, synpunkter och klagomål, resultat från egenkontroller etc.
- e. Beskrivning hur spridning av vårdrelaterad infektion förebyggs och förhindras
- f. Basala hygienrutiner och klädregler.
- g. Hygienregler vid livsmedelshantering.

- h. Hygienregler vid städning, rengöring av ytor samt medicintekniska produkter och hjälpmedel.
- i. Hygienregler vid tvätt, torkning och förvaring av tvätt.
- j. Hygienregler vid förekomst av husdjur i verksamheten.
- k. Beskrivning hur förbrukningsartiklar, personalkläder och utrustning finns tillgängliga så att personalen kan följa kraven på följsamhet till basala hygienrutiner.
- l. Var nödvändig och aktuell information, handlingsprogram, checklistor etc. finns att hämta från Vårdhygien och Smittskydd Stockholm.

Regelverk

- *Socialstyrelsen föreskrift om basal hygien och klädregler*
[Senaste version av SOSFS 2015:10 Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg - Socialstyrelsen](#)
- *Socialstyrelsen föreskrifter om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt SoL och LSS* [HSLF-FS 2022:44 \(socialstyrelsen.se\)](#)
- *Socialstyrelsens Meddelandeblad nr 4/2022 om smittförebyggande åtgärder*
[Nya regler om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter inom äldre- och funktionshinderomsorgen – Meddelandeblad \(socialstyrelsen.se\)](#)
- *Socialstyrelsens föreskrifter om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete*
[Senaste version av SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete - Socialstyrelsen](#)

Kunskapsstöd och vägledning

- *Socialstyrelsen kunskapsstöd för god hygienisk standard*
[Basala hygienrutiner och god hygienisk standard - Socialstyrelsen](#)
- *Socialstyrelsen utbildning för chefer - Förebygga och förhindra smitta.*
[Socialstyrelsen utbildning](#)
- *Vårdhandboken* [Vårdhygien, infektioner och smittspridning - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#)
- *Vårdhygien och Smittskydd – Kunskapsstöd, handlingsprogram och riktlinjer för smittämnen* [Vårdhygien | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#)
- *Vårdhygien – rutiner för särskilda boendeformer för äldre* [Särskilt boende | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#)
- *Vårdhygien – egenkontroller basala hygienrutiner*
[Basala hygienrutiner och egenkontroll | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#)